

Balassi Bálint végzetes pünkösdje

2025 június 05. Flag

Szöveg méret

Mentés

-
-
-

- [0](#)

Még nincs értékelve

Mérték

A költ? a pogány ellen vívott csatában bekövetkez? h?si halált kereste.

Akkor, 431 éve, Esztergom vára alatt, 1594. május 30-án éppen hétf? volt. Pünkösöd hétf?je. „Meghozta az Isten piros pünkösöd napját”, énekelték talán már akkor is a falusi pünkösödöl?k, király- és királynéválasztók az éneküket.

Balassi Bálint lobos sebbel feküdt az Esztergom várát ostromló keresztény hadak ispotályában, Szentkirályban. Hol volt már akkor az „Áldott szép pünkösdek gyönyör? ideje, / Mindent egészséggel látogató ege...”, ahogy egykor a Borivóknak való cím? versét kezdte a pünkösd költ?je?

A sok megpróbáltatást megélt Balassi Bálint piros pünkösd napja élete utolsó napjának bizonyult. A királyi csapatok május 4-én érkeztek a török uralta Esztergom alá, soraikban Balassival.

A fallal kerített Víziváros nyugati oldalán a királyi hadak május 19-ére l?ttek rést. Nyolcszáz német és magyar önkéntes indult rohamra a résen át. Köztük Balassi Bálint.

A magyarok Pálffy Miklós és Nádasdy Ferenc vezetésével támadtak. A roham korainak bizonyult. A zseniális, több nyelven beszél? és író költ?nk számára végzetesnek. „Imhol j? nagy sebbel! / L?tt halálos sebbel” – írja Rimay János, Balassi költ?i hagyatékának gondozója, kiadója. Az ostromlók bontotta rést a legjobb török vitézek védtek. Parancsnokuk, Kara Ali bég e harc során katonáit biztatva esett el: homlokon találta egy golyó. A rohamozók is súlyos veszteségeket szenvedtek. Kétszázan veszítették életüket, de a résen behatolni nem tudtak.

Az „? felsége hadnagyaként” a Balassi mellett rohamozó Thurzó György így számolt be err?l a feleségének írt levelében: „Az ustromrul az német gyalog futamodott volt meg, mind bal kéz fel?l s mind jobb kéz fel?l sok ember hullott el mellettem (...) Balassi Bálint is sebes.” Pálffy parancsnok többedmagával csak úgy menekült meg, hogy egy emlékk? árnyékába húzódott a törökök szakállas puskáinak golyói el?l. Balassi András följegyzése: „Anno 1594. die 19. Maii Esztergom vára vívásakor, mid?n ostromnak mentenek a vízvárnak, l?tték meg Balassa Bálint Uramot az ostromon. Minden két combján általment a golóbis, de csontot és ízet nem sértett.”

El?szörre nem is bizonyult végzetesnek Balassi sebesülése. Aztán magas sebláz kínoztta, gyengítette a végvárakban is vitézkedett költ?nket. Balassi András a német seborvost, „barbélyt” hibáztatja mindezt: „Vesztette az barbély, Mátyás hercege, nem akarván szót fogadni az magyar barbélyoknak és holt meg hertelen die 30 eiusdem.”

Sorsának állítólag még török megörökít?je is akadt. Eckhardt Sándor 1951-ben kiadott közleménye szerint Kátib Çelebi török krónikásnak az ostromról szóló leírásában talán felismerhet? Balassi alakja.

A keresztény hadak soraiban számos olasz származású hadfit, szakembert találunk. Míg Lengyelországban, Erdélyben és Bécsben ismert volt a Zólyomban született költ? neve, Itáliában nem. Esztergom ostromáról mégis az olasz résztvev?k levelei tudósítanak a legrészletesebben. A gazdag kéziratos anyagban sokáig hiába keresték a magyar költ? nevét.

Végül egy olasz filológus, Armando Nuzzo talált rá a milánói Biblioteca Ambrosianában, amelynek nyomára Klaniczay Tibor vezette. A címe Lettera scritta dal Petrino ingegniero sotto Strigonia (Petrino mérnök levele Esztergom alól). Aki teheti és arra jár, a Milánói Bibliotecában kikérheti és meg is nézheti ezt a tudósítást. A hadmérnök Petrino részletes leírását adja az 1594. május 4-e után történekmek. Többek között a török er?d elleni, május 19-i nagy támadás sebesültjeinek nevét is felsorolja, közöttük Balassiét. ?t külön kiemeli a szer?, mert nagy barátjaként említi:

(A parancsnok) „elindította az embereit, magyarokat és németeket, akik a tüzérségi t?z után testükkel benyomultak a leégett viskók közé (...) ki voltak szolgáltatva az ágyú- és puska lövéseknek. Ez a dolog majd' egy óra hosszat tartott a néz?k nagy együttérzése mellett, azután anélkül, hogy rá tudtak volna törni az ellenségre, mindenki visszavonult, s ott veszett vagy száz ember és négyszer annyi megsebesült, közöttük Curzio tábornok, aki azután meg is halt, vele néhány német kapitány és Balassi, az én nagy barátom (...).”

Vannak, akik úgy vélik, Balassi azért érkezett Esztergom alá, hogy visszaszerezze hírnevét és becsületét, amit korábban elvesztett az unokan?vérével kötött b?nös házassága meg a számos per okán, amelyeket részben tulajdoni viták miatt kellett folytatnia. Valamiféle halálöszön, öngyilkos hajlam vezethette mások szerint. Valószínűbb, hogy a pogány ellen vívott csatában bekövetkez? h?si halált kereste, a keresztényi önfeláldozást.

Pünkösd hétf?je volt. Balassi több költeményében is szinte szerelmesen említi a tavasz-, az újjászületést hozó ünnepet: „S?t még az végbéli jó vitéz katonák, / Az szép szagú mez?t kik szélllyel bójárják, / Most azok is vigadnak, s az id?t mulatják.” Az ifjú évek múltán Esztergom alatt is hitet tett az „Emberségr?l példát, vitézségr?l formát” végvári harcos kötelességének.

„E harcban a serény éfjú, Balassa Bálintnak, ki Marsnak és Pallasnak egyenlőn szolgált, mindkét ágyéka átlövetett, mely sebben, noha csontsérelmet nem szenvedett, néhány nap múlva elhalt” – jegyzi fel a szemtanúként jelen lévő Istvánffy Miklós történétíró. A serény ifjúnak aposztrofált Balassi negyvenedik életévében járt. A pünkösdi költője, mártírja.

A szerző nyugalmazott rádiós újságíró

Nyakas Szilárd - www.magyar nemzet.hu

Ajánló